

دستورالعمل مراقبت و نظارت بهداشتی

مراسم وداع، تشییع و تدفین پیکر مطهر امام مجاهد شهید
حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای و اعضای خانواده ایشان

معاونت بهداشت

مرکز سلامت محیط و کار

اداره بهداشت مواد غذایی و اماکن عمومی

تیر ماه ۱۴۰۵

فهرست

۲	مقدمه
۳	محورهای اصلی برنامه
۳	الف - هماهنگی و مشارکت های بین بخشی و برون بخشی
۴	ب - آموزش و اطلاع رسانی عمومی
۴	ج - نظارت و بازرسی
۶	د- گزارش دهی
۶	نکات بهداشتی در ایستگاههای صلواتی
۸	نکات بهداشتی برای جلوگیری از بیماری های تنفسی و گوارشی
۸	توصیه های عمومی جهت شرکت کنندگان در تجمعات انبوه انسانی
۱۱	پیوست ۱: جدول فعالیت های بهداشت محیطی مراسم وداع، تشییع و تدفین پیکر مطهر رهبر شهید

مقدمه

در پی عروج خونین مرجع عالی‌قدر جهان تشیع، رهبر حکیم انقلاب اسلامی و پرچمدار جبهه حق و مقاومت، امام مجاهد شهید حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی حسینی خامنه‌ای (قدس‌الله‌نفسه‌الزکیه)، جهان اسلام در سوگ فقدان بزرگ‌مردی نشسته است که سراسر عمر پربرکت خویش را در راه اعتلای کلمه حق، دفاع از اسلام، خدمت به مردم و هدایت امت اسلامی سپری نمود.

ضمن عرض تسلیت به محضر مبارک حضرت ولی‌عصر (عجل‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف)، رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله سیدمجتبی حسینی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) و همه ملت‌های آزاده و دل‌بسته به راه حق، پیش‌بینی می‌گردد مردم شریف و عزادار در مراسم وداع، تشییع و تدفین پیکر مطهر آن امام مجاهد شهید و اعضای خانواده ایشان، شهیدان بزرگوار دکتر مصباح‌الهدی باقری‌کنی، سیده‌بشری حسینی خامنه‌ای، زهرا حداد‌عادل و زهرا محمدی گلپایگانی (رضوان‌الله‌علیهم اجمعین) به شرح زیر حضور پرشور و وفادارانه داشته باشند

* روزهای شنبه ۱۳ و یکشنبه ۱۴ تیرماه ۱۴۰۵ مصادف با نوزدهم و بیستم ماه محرم: مراسم وداع با پیکر مطهر در مصلاهی امام خمینی (قدس‌سرّه) تهران.

* روز دوشنبه ۱۵ تیرماه ۱۴۰۵ مصادف با بیست‌ویکم ماه محرم: مراسم تشییع در تهران.

* روز سه‌شنبه ۱۶ تیرماه ۱۴۰۵ مصادف با بیست‌ودوم ماه محرم: مراسم تشییع در شهر مقدس قم.

* روز پنج‌شنبه ۱۸ تیرماه ۱۴۰۵ مصادف با بیست‌وچهارم ماه محرم و شب شهادت امام سجاد علیه‌السلام: مراسم تشییع در مشهد مقدس و تدفین در حرم ملکوتی امام‌رضا (علیه‌آلاف‌التحیة و الثناء)

با توجه به این که احتمال بروز و شیوع بیماری‌های مرتبط با عوامل محیطی از جمله آب و غذا و بیماری‌های تنفسی در اجتماعات انبوه و انتقال و جابجایی جمعیت‌های انسانی در مناسبت‌های مختلف اجتناب‌ناپذیر می‌باشد؛ به منظور کنترل و جلوگیری از هرگونه بروز و شیوع موارد مرتبط، داشتن برنامه‌کنترلی منظم یکی از اهداف اصلی می‌باشد. در راستای کنترل عوامل محیطی از جمله آب، غذا، محل‌های طبخ و عرضه غذا و نذورات حضور فعال همکاران بهداشت محیط و بیماریها در مراسم وداع، تشییع و تدفین پیکر مطهر امام مجاهد شهید حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای و اعضای خانواده ایشان ضروری است.

هدف دستورالعمل :

هدف از این دستورالعمل، پیشگیری از بروز بیماری‌های منتقله از آب و غذا، کاهش مخاطرات محیطی، ارتقای ایمنی بهداشتی مراسم، حفظ سلامت شرکت‌کنندگان و ایجاد هماهنگی در اجرای برنامه‌های نظارت و بازرسی بهداشت محیط در تمامی مراحل برگزاری مراسم می‌باشد

محورهای اصلی برنامه

الف - هماهنگی و مشارکت های بین بخشی و برون بخشی

ب - آموزش و اطلاع رسانی عمومی

ج- نظارت و بازرسی

د- گزارش دهی

الف - هماهنگی و مشارکت های بین بخشی و برون بخشی

هماهنگی های لازم به منظور اجرای مناسب برنامه با استفاده از مشارکت سایر بخش ها و سازمان ها به شرح زیر

صورت پذیرد:

۱- هماهنگی مستمر و مؤثر با ستاد برگزاری مراسم تشییع در اجرای برنامه‌های بهداشت محیط.

۲- برگزاری جلسات مشترک با هماهنگی دانشگاه/ دانشکده با دستگاه ها و سازمان های مرتبط

۳- تشکیل جلسه هماهنگی با مراکز بهداشت شهرستان ها

۴- انجام هماهنگی های درون بخشی بین معاونت های بهداشتی با مراکز اورژانس و فوریت های پزشکی و روابط عمومی دانشگاه

۵- برگزاری جلسات هماهنگی با کمیته پدافند غیرعامل در خصوص آمادگی برای مواجهه با تهدیدات شیمیایی، بیولوژیک و سایر مخاطرات مؤثر بر سلامت عمومی.

۶- برگزاری جلسه توجیهی برای مسئولین و مدیران استانی و شهرستانی برون بخشی و درون بخشی و هم چنین بازرسان بهداشت محیط

۷- هماهنگی با مسئولان موبک‌ها و مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی جهت رفع سریع نواقص بهداشتی اعلام شده توسط بازرسان

۸- هماهنگی جهت تأمین تجهیزات و ملزومات مورد نیاز تیم‌های بهداشت محیط شامل کیت‌های سنجش، مواد گندزدا، تجهیزات حفاظت فردی و سایر تجهیزات مورد نیاز قبل از آغاز عملیات

- ۹- هماهنگی با شرکت آب و فاضلاب، شهرداری، سازمان مدیریت پسماند، سازمان آتش‌نشانی و سایر دستگاه‌های خدمات‌رسان جهت تأمین زیرساخت‌های بهداشت محیط، رفع نواقص و پاسخگویی سریع به مخاطرات بهداشتی
- ۱۰- هماهنگی تجهیز زیرساخت‌های موقت نصب مخازن پسماند سبک و تاشو در فواصل کم (هر ۵۰ متر) با رنگ‌بندی تفکیک (خشک و تر)؛
- ۱۱- استقرار کیسه‌های پسماند بزرگ در نقاط تجمع اصلی و تقاطع‌ها؛
- ۱۲- فراخوان و سازماندهی گروه‌های جهادی پاکبان جهت توزیع کیسه‌های زباله میان جمعیت در حین مراسم؛
- ۱۳- الزام تمام غرفه‌های پذیرایی به داشتن حداقل دو مخزن پسماند مجزا و مسئولیت پاکسازی شعاع ۵ متری اطراف موبک؛

ب - آموزش و اطلاع رسانی عمومی

- ۱- آموزش و اطلاع‌رسانی عمومی پیام‌های بهداشتی با تأکید بر مصرف آب آشامیدنی سالم، رعایت بهداشت مواد غذایی، بهداشت فردی، شست‌وشوی صحیح دست‌ها و پیشگیری از بیماری‌های منتقله از آب و غذا در طول برگزاری مراسم.
- ۲- اطلاع رسانی عمومی از طریق رسانه‌های عمومی به ویژه شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی استانی
- ۳- اطلاع‌رسانی به شهروندان به منظور جلب مشارکت مردمی در گزارش مخاطرات و تخلفات بهداشتی از طریق سامانه ۱۹۰ وزارت بهداشت و سامانه‌های ارتباط مردمی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی
- ۴- آموزش و اطلاع‌رسانی به مسئولان موبک‌ها، مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی و خادمان در خصوص اصول بهداشت فردی، بهداشت مواد غذایی، استفاده از آب سالم، نگهداری صحیح مواد غذایی و مدیریت پسماند.
- ۵- استفاده از ظرفیت تابلوهای اطلاع‌رسانی، نمایشگرهای شهری، بنرها و سامانه‌های صوتی محل برگزاری مراسم برای انتشار پیام‌های بهداشتی

ج - نظارت و بازرسی

- ۱- برنامه‌ریزی و انجام بازرسی‌های بهداشت محیط بر اساس ارزیابی مستمر خطر، با اولویت اماکن، فعالیت‌ها و خدمات دارای بیشترین مخاطرات بهداشتی و با توجه به تراکم جمعیت، حجم تهیه و توزیع مواد غذایی، وضعیت تأمین آب آشامیدنی، گزارش‌های مردمی
- ۲- نظارت مستمر بر اجرای برنامه در سطح شهرستان‌های تابعه توسط کارشناسان استانی
- ۳- نظارت بر تهیه مناسب محل‌های اسکان، محل‌های برگزاری مراسم و سایر فضاهای سرپوشیده
- ۴- نظارت و کنترل بهداشت محیطی بر مراکز طبخ و تهیه مواد غذایی زائرین

- ۵- نظارت و کنترل بهداشت محیطی بر مراکز اسکان کاروان در صورت اسکان
- ۶- نظارت و کنترل بهداشت محیطی بر ایستگاه های صلواتی و موکب های فعال در مراسم
- ۷- نظارت بر توزیع سالاد و سبزی خام در کلیه مراکز طبخ و تهیه مواد غذایی و اغذیه فروشی ها به طوری که مراحل سالم سازی بطور کامل رعایت شود و ترجیحا از سبزیجات و سالاد بسته بندی دارای پروانه ساخت استفاده گردد.
- ۸- نظارت بر استفاده از ظروف یکبار مصرف در توزیع و بسته بندی مواد غذایی زائرین
- ۹- سنجش عوامل محیطی با تجهیزات بازرسی پرتابل در تمام بازرسی ها به ویژه کنترل دمای مواد غذایی به خصوص مواد غذایی پخته شده در حال توزیع، سنجش بار میکروبی سطوح مرتبط با مواد غذایی و غذا
- ۱۰- کنترل کیفی (کلرسنجی، کدورت سنجی، pH سنجی و بررسی میکروبی) روزانه (۳ روز قبل تا پایان روز برگزاری مراسم) سامانه های آب رسانی شهر های برگزاری مراسم
- ۱۱- کنترل کیفی (کلرسنجی، کدورت سنجی، pH سنجی و بررسی میکروبی) روزانه (۳ روز قبل تا پایان روز برگزاری مراسم) آب تانکر های آب رسانی ثابت و سیار شهر های برگزاری مراسم
- ۱۲- بازرسی و ارزیابی ریسک سامانه های آب رسانی و تانکر های آب رسانی ثابت و سیار در شهر های برگزاری مراسم و اعلام نواقص بهداشتی و مخاطرات احتمالی به سازمان های متولی تأمین آب (شرکت آبفا) و پیگیری لازم تا رفع خطر.
- ۱۳- تاکید بر تأمین آب آشامیدنی سالم به صورت پایدار از طریق شیرهای برداشت عمومی به تعداد کافی، همچنین دفع بهداشتی پسماند، فاضلاب و پساب شیرهای برداشت عمومی
- ۱۴- نظارت بر استفاده از یخ بهداشتی از محل تولید، حمل و نقل، نگهداری و مصرف
- ۱۵- جلوگیری از مصرف مستقیم یخ های قالبی (غیر بسته بندی شده) در سرد کردن آب و یا مواد غذایی نظیر گوشت و مرغ و مشابه و لزوم استفاده از یخ های بسته بندی شده در سرد کردن مستقیم مواد غذایی و آشامیدنی
- ۱۶- کنترل در مصرف مواد غذایی کنسروی به منظور آماده سازی صحیح انواع کنسروها و جوشاندن کنسروها به مدت ۲۰ دقیقه و خودداری از داغ نمودن کنسرو با حالت باز شده در صورت استفاده
- ۱۷- عدم توزیع آب و شربت و شیر غیر بسته بندی و فله ای و توصیه به استفاده از بسته های یک نفره دارای مجوزهای قانونی
- ۱۸- کنترل بهداشت فردی و رعایت بهداشت محیطی ایستگاه های صلواتی
- ۱۹- نظارت بر تأمین، استقرار، نظافت و تجهیز سرویس های بهداشتی، تأمین آب، صابون یا مواد شوینده و دفع بهداشتی فاضلاب

۲۰- نظارت بر جمع‌آوری، نگهداری و دفع بهداشتی پسماندها و جلوگیری از انباشت زباله در محل برگزاری مراسم با هماهنگی شهرداری.

۲۱- رسیدگی فوری به مخاطرات بهداشتی شناسایی‌شده و گزارش‌های مردمی و پیگیری تا رفع کامل نواقص با هماهنگی دستگاه‌های ذی‌ربط.

د- گزارش دهی

نحوه گزارش فعالیت‌های صورت گرفته به شرح زیر اعلام گردد.

۱- دانشگاه‌های علوم پزشکی شهیدبهبشتی، ایران، تهران، قم و مشهد گزارش کامل از اقدامات انجام شده، عملکرد و فعالیت‌های بازرسان بهداشت محیط، نقاط قوت، مشکلات و پیشنهادات را به صورت مکتوب و مصور در قالب فایل word به همراه فرمت پیوست ۱ حداکثر سه روز بعد از مراسم از طریق اتوماسیون اداری ارسال شود.

۲- در صورت هرگونه رخداد بهداشتی و شرایط اضطرار و طغیان بیماری‌های مرتبط با آب و مواد غذایی، ضمن بررسی دقیق موضوع در سریع‌ترین زمان ممکن فرم گزارش مربوطه طبق دستورالعمل مرتبط تکمیل ثبت و گزارش دهی شود.

نکات بهداشتی در ایستگاه‌های صلواتی

۱. استفاده از لباس کار تمیز، پوشش مناسب، رعایت بهداشت دست و در صورت لزوم استفاده از دستکش و ماسک متناسب با نوع فعالیت.
۲. عدم حضور کارکنان دارای علائم بیماری گاستروانتریت و سرما خوردگی در داخل ایستگاه صلواتی
۳. رعایت بهداشت فردی توسط کلیه افراد دست‌اندرکار در تهیه و توزیع مواد خوراکی و آشامیدنی ضروری می‌باشد.
۴. افرادی که به نحوی در تهیه توزیع مواد خوراکی و آشامیدنی دخالت دارند بایستی قبلاً نسبت به دریافت کارت معاینه پزشکی (کارت بهداشت) اقدام نمایند.
۵. مواد خوراکی و آشامیدنی سالم و بهداشتی و از منابع مطمئن و شناخته شده تهیه شود و همچنین دارای بسته بندی و مشخصات بهداشتی (تاریخ تولید و انقضاء، پروانه ساخت و ظاهر مناسب) باشد.
۶. از آب آشامیدنی سالم و بهداشتی (آب شبکه لوله کشی) استفاده شود.

۷. عدم توزیع انواع نوشیدنی از جمله شربت آبلیمو و یا هر نوع مواد آشامیدنی و خوردنی فله ای و غیر بسته بندی
۸. از توزیع هر گونه مواد خوراکی و آشامیدنی مشکوک و تقلبی مانند شربت های رنگی دارای اسانس و رنگ شیمیایی خودداری شود.
۹. جهت توزیع چای و نوشیدنی های داغ، از ظروف و لیوان های مجاز و مناسب برای تماس با مواد غذایی گرم استفاده شود.
۱۰. از استفاده از وسایل و ظروف کهنه و مستعمل خودداری گردد .
۱۱. از نگهداری مواد غذایی پخته شده در دمای محیط بیشتر از دو ساعت خودداری شود. از نگهداری مواد غذایی پخته شده در دمای محیط بیش از دو ساعت خودداری و در صورت نگهداری، زنجیره سرد یا گرم مطابق ضوابط بهداشتی حفظ شود
۱۲. نسبت به تهیه جعبه کمک های اولیه با وسایل لازم (چسب زخم، پنبه، باند، گاز و محلول بتادین) اقدام شود.
۱۳. عدم استعمال دخانیات در ایستگاه های صلواتی
۱۴. نسبت به تهیه زباله دان بزرگ و مناسب مجهز به کیسه زباله اقدام شود .
۱۵. از پراکنده نمودن زباله در محیط خودداری و نسبت به جمع آوری مستمر زباله تولیدی در کیسه های زباله اقدام شود.
۱۶. از قند، شکر و یا خرما ی تک نفره که به طور بهداشتی بسته بندی شده استفاده نمایند.
۱۷. توجه به تاریخ تولید و انقضای مواد غذایی و آب بسنه بندی شده تک نفره
۱۸. جهت خنک کردن آب و نوشیدنی ها، فقط از یخ بهداشتی بسته بندی شده دارای مجوزهای بهداشتی استفاده شود
۱۹. در صورت توزیع میوه در بسته های پذیرایی رعایت کامل سالم سازی تاکید می گردد.
۲۰. در صورت طبخ مواد غذایی در محل، استفاده از تجهیزات و ظروف مناسب، تأمین آب آشامیدنی سالم، دفع بهداشتی فاضلاب، شست و شو و گندزدایی ظروف، تجهیزات و مواد اولیه و رعایت ضوابط بهداشتی الزامی است
۲۱. از پذیرش و توزیع نذورات و مواد غذایی با منشأ نامشخص یا فاقد شرایط بهداشتی خودداری شود.
۲۲. رعایت ممنوعیت توزیع نذورات (عدم قبول نذورات از افراد ناشناس) توسط ایستگاه صلواتی،
۲۳. در صورت توزیع و بروز هر گونه مسمومیت ناشی از غذا، مسئولیت متوجه متصدی ایستگاه صلواتی خواهد بود.

۲۴. شست‌وشوی دست‌ها با آب و صابون قبل از شروع کار، پس از استفاده از سرویس بهداشتی، پس از تماس با مواد غذایی خام و هر زمان احتمال آلودگی دست‌ها وجود داشته باشد، الزامی است.
۲۵. از تماس متقاطع مواد غذایی خام و پخته و استفاده مشترک از تجهیزات و ظروف بدون شست‌وشو و گندزدایی مناسب خودداری شود

نکات بهداشتی برای جلوگیری از بیماری‌های تنفسی و گوارشی

۲۶. پیگیری جلوگیری از استفاده از مه‌پاش‌ها و افشانه‌هایی که سابقه استفاده از مواد شیمیایی، سموم یا سایر مواد خطرناک را داشته یا از سلامت و بهداشتی بودن آن‌ها اطمینان حاصل نشده است.
۲۷. پیگیری جلوگیری از استفاده از افشانه‌های آب، گلاب و سایر مواد معطر در محل برگزاری مراسم در شرایط اعلام هشدار تهدیدات شیمیایی.
۲۸. پیگیری محدودسازی تردد افراد غیرمسئول در محدوده تهیه و توزیع مواد غذایی ایستگاه‌های صلواتی با هماهنگی عوامل انتظامی و ستاد برگزاری
۲۹. پیگیری استفاده از ماسک توسط افراد دارای علائم بیماری‌های تنفسی.
۳۰. آموزش شست‌وشوی صحیح و مکرر دست‌ها و استفاده از مواد ضدعفونی‌کننده دست در صورت عدم دسترسی به آب و صابون
۳۱. پیگیری پیش‌بینی تجهیزات تشخیص گازهای شیمیایی
۳۲. پیگیری اطلاع‌رسانی رسمی و مدیریت شایعات با هماهنگی روابط عمومی دانشگاه و ستاد برگزاری.
۳۳. پیگیری اجرای برنامه مدیریت و هدایت جمعیت در شرایط اضطراری با هدف پیشگیری از ازدحام و آسیب‌های ناشی از هجوم جمعیت.
۳۴. پیگیری آماده‌باش بیمارستان‌ها و مراکز درمانی
۳۵. توصیه به استفاده از آب بطری شده
۳۶. پیگیری استفاده از یخ خوراکی بهداشتی بسته‌بندی‌شده جهت خنک‌سازی آب و نوشیدنی‌ها
۳۷. پیگیری جلوگیری از دستفروشی یخ، آب و شربت
۳۸. پیگیری جلوگیری از فعالیت دستفروشان مواد غذایی

۳۹. جلوگیری از تردد ماشین های حامل آب غیرمجاز جهت آبرسانی

۴۰. پیگیری شناسایی، جداسازی و توقف فعالیت موکبها یا مراکز توزیع مواد غذایی که تهدید فوری برای سلامت عمومی ایجاد می کنند تا زمان رفع نواقص

۴۱. پیگیری اطلاع رسانی فوری به مرکز بهداشت، ستاد برگزاری و دستگاه های ذی ربط در صورت مشاهده هرگونه مخاطره بهداشتی یا رخداد غیرعادی

توصیه های عمومی جهت شرکت کنندگان در تجمعات انبوه انسانی

- به منظور پیشگیری از انتقال بیماری های واگیر، در صورت داشتن علائمی مانند تب، سرفه، گلودرد، تنگی نفس، اسهال، استفراغ یا ضایعات پوستی، حتی الامکان از حضور در مراسم خودداری کرده و در اسرع وقت به نزدیک ترین مرکز ارائه خدمات سلامت مراجعه نمایید.
- در صورت ابتلا به بیماری های تنفسی، از روبوسی، دست دادن و در آغوش گرفتن خودداری کرده و در صورت امکان از ماسک استفاده نمایید
- از مصرف لبنیات غیرپاستوریزه و فرآورده های غذایی فاقد مجوز بهداشتی خودداری کرده و هنگام خرید به تاریخ تولید، تاریخ انقضا و سلامت بسته بندی توجه نمایید.
- از مصرف سالاد، سبزی و میوه ای که به طور کامل شسته و سالم سازی و گندزدایی نشده است، خودداری نمایید.
- قبل از مصرف، کنسروها را حداقل به مدت ۲۰ دقیقه در آب در حال جوش قرار دهید.
- نذورات و مواد غذایی را فقط از موکبها و مراکز توزیع معتبر و مورد تأیید دریافت نمایید
- از آب آشامیدنی سالم (ترجیحا بسته بندی شده) استفاده کنید.
- از مصرف غذای پخته ای که بیش از دو ساعت در دمای محیط باقی مانده است خودداری نمایید
- از مصرف چای و نوشیدنی داغ در لیوان های یکبارمصرف پلاستیکی شفاف و فومی خودداری نمایید.
- شست و شوی دست ها را به طور مداوم با آب و صابون حداقل ۲۰ ثانیه انجام دهید و در صورت نبود امکان از محلول ضد عفونی کننده استفاده نمایید.) کنید. (طول مدت شست و شوی دست ها حداقل به اندازه ذکر ۵ صلوات باشد)
- از تماس با پرندگان خودداری کنید و در صورت تماس با گوشت خام و پرندگان بلافاصله دست های خود را بشویید.
- در صورت مبتلا شدن به علایم تب، سرفه و تنگی نفس حداقل یک متر از دیگران فاصله بگیرید و بلافاصله به ماموران بهداشتی اطلاع دهید.
- هنگام عطسه یا سرفه، دهان و بینی خود را با دستمال کاغذی یا قسمت داخلی آرنج بپوشانید و دستمال استفاده شده را در سطل زباله بیندازید

- داشتن تب به همراه هر علامت دیگری از بیماری‌ها نیازمند مراجعه سریع به نزدیک‌ترین محل ارائه خدمات بهداشتی درمانی یا رابط بهداشتی یا پزشک می‌باشد.
- اگر پس از بازگشت از مراسم دچار زخم بر روی پوست بدن خود شدید که تا دو هفته بهبود نیافت برای بررسی آن سریعاً به پزشک مراجعه کنید.
- برای پیشگیری از گزش حشرات از لباسهای آستین بلند و استفاده از مواد دافع حشرات بر روی بخش‌های غیر پوشیده بدن استفاده نمایید.
- برای حفظ سلامتی خود، همراهان و سایرین، از مصرف دخانیات و سیگار خودداری کنید.
- پسماندهای مواد غذایی را در سطل زباله قرار دهید.
- جهت کاهش تولید پسماند، از بطری‌های آب اختصاصی و لیوان شخصی استفاده شود.
- در صورت مشاهده هرگونه تخلف بهداشتی یا توزیع مواد غذایی مشکوک، موضوع را از طریق سامانه ۱۹۰ وزارت بهداشت گزارش نمایید.
- به منظور کاهش خطر آفتاب سوختگی اقدامات حفاظتی در برابر پرتوهای فرابنفش خورشیدی (UV) به شرح زیر ضروری است:
- زمان مواجهه با خورشید را در ساعات آفتاب ظهر محدود کنید. مکان‌های سایه دار از قبیل درختان، چترها یا سایبان‌ها، تا حدی حفاظت لازم در برابر UV را تأمین می‌کنند.
- وسایل حفاظتی بپوشید. بهترین حفاظت در برابر UV با استفاده از لباس حاصل می‌شود. یک کلاه با لبه پهن حفاظت در برابر UV را برای چشم‌ها، گوش‌ها، صورت و پشت گردن را تأمین می‌کند. لباس‌های با رنگ تیره تر و کیپ بافته شده و عینک آفتابی استاندارد (با قابلیت حفاظت در برابر UV-A و UV-B) نقش مهمی در کاهش آسیب‌های چشمی و پوستی UV دارند.
- از کرم‌های ضد آفتاب با طیف گسترده و حداقل SPF ۳۰ برای نواحی پوستی که نمی‌توانند با لباس پوشانده شوند، استفاده کنید. به قسمت‌هایی که بیشتر در معرض مواجهه خورشید هستند، از قبیل گوش، بینی، پیشانی و گردن، توجه ویژه‌ای داشته باشید. کرم ضد آفتاب را هر دو ساعت یکبار و به خصوص بعد از تعریق، دوباره استفاده کنید.
- به شاخص UV توجه کنید. هنگامی که شاخص UV برابر ۳ یا بالاتر است، به اقدامات حفاظتی دقت بیشتری داشته باشید.

- کودکان نسبت به بزرگسالان در برابر اشعه UV حساس تر هستند. برای کودکان لباس های حفاظتی بپوشید، شامل کلاه و عینک آفتابی و استفاده از کرم ضد آفتاب برای قسمت هایی از بدن که در معرض مواجهه خورشید قرار دارند.

پیوست ۱: جدول فعالیت های بهداشت محیطی مراسم وداع، تشییع و تدفین پیکر مطهر رهبر شهید

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی .....

ردیف	عنوان فعالیت	میزان فعالیت
۱	تعداد جلسات هماهنگی برگزار شده	
۲	تعداد جلسات توجیهی برگزار شده	
۳	تعداد بازرسی بهداشتی از مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی زائرین و مراسم	
۴	تعداد بازرسی بهداشتی از ایستگاه های صلواتی	
۵	تعداد بازرسی بهداشتی از مراکز طبخ مواد غذایی زائرین	
۶	تعداد بازرسی بهداشتی از اماکن عمومی و مراکز اسکان زائرین	
۷	تعداد اخطار های صادر شده	
۸	تعداد موارد متخلف بهداشتی معرفی شده به مراجع قضایی	
۹	تعداد موارد تعطیل شده	
۱۰	تعداد موارد رسیدگی به شکایات	
۱۱	تعداد کلر سنجی از آب آشامیدنی	
۱۲	تعداد کلر آزاد باقیمانده آب آشامیدنی مطابق استاندارد	
۱۳	تعداد کلر آزاد باقیمانده آب آشامیدنی صفر	
۱۴	تعداد نمونه برداری میکروبی آب آشامیدنی	

ردیف	عنوان فعالیت	میزان فعالیت
۱۵	تعداد نمونه برداری میکروبی آب آشامیدنی مغایر استاندارد	
۱۶	تعداد نمونه برداری مواد غذایی	
۱۷	تعداد نمونه برداری مواد غذایی مغایر استاندارد	
۱۸	تعداد موارد سنجش با تجهیزات پرتابل بازرسی	
۱۹	تعداد موارد سنجش پرتابل با نتیجه مطابق استاندارد مربوطه	
۲۰	مقدار مواد غذایی و آشامیدنی معدوم خارج شده از سطح عرضه و مصرف (کیلوگرم/لیتر) *	
۲۱	تعداد طغیان بیماری های منتقله از آب و مواد غذایی بررسی شده	

* نوع بیشترین مواد غذایی معدوم شده یا خارج شده از سطح عرضه یا مصرف با وزن در جدول زیر آورده شود .

ردیف	نوع مواد خارج کرده و معدوم شده از سطح عرضه یا مصرف	میزان برحسب کیلوگرم / لیتر
۱		
۲		
۳		

نام خانوادگی و امضاء
مدیر گروه / مدیر سلامت محیط و کار

نام خانوادگی و امضاء
کارشناس تکمیل کننده فرم